

Este detre ori in septimana: Mercuri-a, Vi-ne-ri-a si Do-mi-ni-e-a, candu o oia in-tre-ga, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiariloru.

Pretulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
diumetatu de anu	4 " "
patrariu	2 " "
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
diumetate de anu	8 " "
patrariu	4 " "

ALBINA

Redactiunea este situata la adresa: Viena, in strada...
 Pentru comunicatiuni de interesu privatu — se raspunde cate 7 cr. de linie repetitiile se facu cu pretu scadutu.
 Pretulu timbrai catu 40 cr. pent. una data, se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

„ALBINA“

Cu 1 aprilie st. v. incepemu alu II patrariu de anu, deci deschidemu prenumeratiuni noue.

Pretulu de prenumeratiune pent. Austri'a

pre unu anu intregu	8 fl. v. a.
1/2 de anu	4 fl. v. a.
1/4 " "	2 fl. v. a.
pentru Romani'a si strainetate	
pre unu anu intregu	16 fl. v. a.
1/2 de anu	8 fl. v. a.
1/4 " "	4 fl. v. a.

Inmultindu-ni-se prenumerantii, peste numerulu la care ne acceptamu, ni-an trecut tute esemplariile din jan. si fauru a. c. Deci pentru lunele aceste nu se mai potu primt abonaminte neci se pote satisfac reclamari-loru. De la 1 martiu a. c. tiparimu esempla-rie mai multe, si prin urmare de la acestu terminu potemu primt si prenumeratiuni si a satisfac reclamari-loru.

Redactiunea.

Viena 28 mart. 10 aprilie 1869.

Multime de corespundintie intere-sante, referitorie la alegeri, mai vertosu din Transilvani'a, si-ascapta publicarea. Marturisimu cu parere de reu ca spat-fulu ne silesece la amenari. Tienendu inse socota de acesta imbudiela a ma-terialulu, redactiunea renuncia la partea de spatfu ce i sar veni ei, si o cede ur-matoriulu actu:

Declaratiunea membriloru romani, — facia cu legea uniunii Transilvaniei cu Ungaria, si facia cu legea egalei indrep-tatiri nationale.

(Luata la protocoalu in sedinti'a comitetulu comitatensu a Solnoculu Interiore tinenta in Deslu in 5 aprilie 1869.)

In anulu 1867, candu s'a cetitu de-cretulu regescu, prin care s'a scosu din validitate legile, cari singure au garan-tatu egalitatea nationala si de limba a natiunei romane, n'am intardiatu a ni exprime impresiunile durerose, cari ni le-a casinatu decretulu acela, dar atunci totusi ni-a remasu increderea si speranti'a, ca atatu inaltulu regimu, catu si legislatiunea luandu in consideratiu-ne positiunea, si insemnetatea natiunei romane, si-vor da tota silinti'a binevoi-toria, ca legile referitorie la egala in-dreptatire nationala se se inlocuiesca prin altele de asemene valore, si de cu-prinsulu acelor'a, — dara acum'a vedemu ca si acea speranti'a a nostra a fostu desi-erta, de orace legea uniunii Transilva-niei cu Ungaria — *facuta si altcum fa-ra concursulu natiunei romane* — si asi-numita lege despre egalitatea natio-nala, in compusetiunea loru de acum'a nu numai ca nu indestulescu pretensiu-nile nostre, si nu corespundu acceptari-loru nostre juste si legale, ci din contra ni punu cele mai mari pedece desvoltarii nostre nationale, desi dupa opiniunea, si convingerea nostra, patri'a numai atun-cia pote prospera, deca ea ca mama co-muna pre toti fii sei ii va stringe la pep-tulu seu, ii va tracta intr'o mesura, si tote pretensiunile loru legale si juste le va indestuli; *pentru ace'a in consciinti'a de-torintieloru nostre catra tronu, patria, si natiune, nu potemu se nu ni exprimemu neindestulirea cea mai profunda cu le-gile amintite, declarandu: ca intre mar-ginile legii, cu mediloce morali si legali ni vom da tota silinti'a, ca acele legi (pre langa sustinerea intregitatei statu-lui) catu mai curendu se se stramute,*

spre a pote corespunde justeloru si drep-teloru pretensiuni si ale natiunei roma-ne, amesuratu spiritulu tempulu domni-toriu, si principiiloru egalei indreptatiri nationale si individuale.

Concordatulu intre Austria si Pontificele Romei, fatia cu cele lalte confessiuni crestine.

Mai nainte d'a intru in meritulu obiectu-lui acestuia, socotu a nu fi fara de interesu a areta motivulu, care ni'a indemnatu se me a-tingu de treb'a asta delicata, ca se potemu vedea pe contrarii egalitatei religionarie.

La unu banchetu, ce s'a datu in onorea realesulu ablegatu dietalu G. J., intre mul-tele toaste si vorbiri pentru emendatiunile ne-cesarie de facutu la die'a viitoria spre prospe-rarea binelui de comunu alu tierii, rosti unu preotu rom. cat. o cuventare alu careia cu-prinsu e pe scurtu urmatoriulu: „multi privescu cu ochi cordisati spre starea preo-timei rom. cat., ca clerulu cat. se pote sustiené si fara ajutoriulu statulu, ca preotii cat. se in-trebuintieza de instruminte.“ Incheia apoi cu aceea, ca „d. ablegatu se binevoiesca a apera interesele bisericii domnitorela inaltulu corpu legislativu.“

Fiindu ca espressionea asta dupa espe-riinta se vede a nu fi individuala ci cftusulu sentiminteloru clerulu cat. preste totu, care nu voiesce a se impacá cu spiritulu timpulu, ci si de aci nainte staruesce a forma totu nu-mai o casta privilegiata seu unu statu in statu, cutezu a face nisce reflexiuni cu privire la pedecile, cari inca totu mai stau, ca unu pa-riete, in contra egalei indreptatiri religionarie.

Dupa judecat'a comuna, o pedeca mare contra egalei indreptatiri religionarie se pote dice ca e „Concordatulu“. In cuventulu ace-sta e concentratu totu aceea ce numimu asta-di antiliberalu si opositionalu relatiuniloru in-tre biserica si statu. Si ce e concordatulu? In teoria unu contractu intre capulu statulu ade-ca monarculu, si intre capulu bisericii adeca pap'a, in privinti'a relatiuniloru bisericii statu-lui respectivu. Era in vieti'a practica concor-datulu nu e altu ce de catu subordinarea sta-tulu sub biserica. Prin concordatu, multe drepturi ale domnitoriulu lumescu trecu in servitiulu papei. Istori'a nu ni pote areta nici unu concordatu, care ar fi fostu statulu de vre-unu folosu, ci totdeun'a numai biserica a trasu castigulu. Afara de acesta, concordatulu in multe privintie, nu e altu ceva de catu ali-anti'a potestati lumesci cu cea bisericesca spre impededarea progresulu si a libertatii. Pentru altu scopu nu pre indatinéza Rom'a a incheia nici unu contractu. De aci vine ca o tiéra constitutionala nici candu n'a incheiatu vre-unu concordatu, ci totu numai absolutis-mulu monarhicu. Unu statu, care pentru re-gulara trebiloru sale bisericesci incheia con-cordatu, precunoesc prin acesta ca pap'a are dreptu a se amesteca in afacerile statulu. Elu precunoesc, ca pe terenulu seu propriu sunt doi domnitori, celu lumescu si monarculu spi-ritualu, si prin acesta si-face o ruptura inpro-pria suveranitate, carea adeca ar trebui se eschida ori-ce amestecu strainu in afacerile sale interne.

De vom lua in consideratiune cuprinsulu astoru felu de concordate, care nu atentescu alta decatu recunoescerea primatulu papalu, sustinerea jurisdictiunei preotiesci, lasarea scoliloru in manile clerulu, restabilirea ordu-riloru calugaresci, suprimerea opurilor libe-rale prin tipariu, inaltierea catolicismulu la religiune de statu, investirea bisericii rom. cat. cu privilegie s. a. adeca totu lucruri, cari taia de a dreptulu in sfera drepturiloru con-stitutionale a le poporulu, — trebuie se mar-turisimu, ca unu statu liberalu sub nici unu pretestu nu pote incheia concordate, daca nu

voiesce a renuncia la propria suveranitate si nu voiesce a instraina drepturile constitutionale ale tierii.

Cu astfelu de concordatu a nenorocitu absolutismulu sistemului bachiane pe Austria la an. 1855. In Ungaria inse, e lege numai aceea, carea reprezentanti'a tierii cu regele in reci-proca contielegere o dechiara de lege. Dar fiindu ca concordatulu s'a incheiatu fara de votulu si fara de invoiela tierii, urmeza fire-sc, ca si acela cade in categoria, in carea au cadutu tote cele lalte colosale legi, patente si ordinatiuni ale sistemului bachiane. Ca dupa ce M. S. Imperatulu prin diplom'a din 20 opt. 1860 a dechiaratu: cumca va restitui tote in-stitutiunile constitutionale ale Ungariei, pre-cum in facta multe s'au si restituitu, a mai tiené concordatulu de validu, ar insemna atata-cu a nega drepturile constitutionale ale mo-narcului si ale reprezentantiei statulu; deci concordatulu n'are nemica d'a face cu tier'a nostra.

Manecandu din acestu punctu de vedere, sunt multi, ba credu ca partea cea mai mare a ablegatiloru dietali (afara de cei 49 de pre-lati, cari representa biserica rom. cat. in casa de sus) de unu cugotu, ca concordatulu se nu se introducea, fiindu ca nu incapa in cadrulu legiloru constitutionali cu cari se guverna tie-rile nostre.

Singuru articulu I caracteriseza de a-junsu valorea intregu documentulu. Elu sana: „sant'a religiune rom. cat. cu tote drepturile si privilegiile sale, care trebuie se le posieda dens'a dupa asiadiamentulu lui Ddieu si dupa otarirea legiloru bisericii, se se sustiena veci-nicu in intréga monarchia austriaca si in tote tierile, din cari e compusa.“

Si oda apressione „dupa asiadiamentulu lui Ddieu“, caici astadi e lumea cam pocita, seu se dicu critica, ca cere ca atari documinte se se supuna examinarii, si fiindu ca cu ane-voia va fi a constatá lucrulu cu subsemnarea lui Ddieu, asi'a nu potemu crede orbisicu ca concessiunile acelea, i-ar fi daruite de la Ddieu. Ceva mai batatoriu la ochi vine, candu e vor-b'a despre privilegiile, cari biserica rom. cat. „dupa otarirea legiloru bisericesci trebuie se le posieda.“ Aici biserica apare ca putere, carea singura si-prescrie siesi drepturi si pre-rogative, si cari apoi statulu trebuie se le re-specteze. Pote fi aici o rola mai umilitoria pentru statu, de catu aceea, carea lu silesece a se supune demandatiuniloru bisericii, adeca ale unei institutiuni, carea si-are existenti'a sa numai prin statu? Deci de orace concordatulu silesece pe statu a se supune legiloru biseri-cesci, insulu inaltia biserica deadreptulu a-supra statulu; inse relatiunea asta ar trebui se fia intorsa.

Spre caracterisarea relatiuniloru, ce le-a octroatu concordatulu austriacu intre statu si biserica, servesca aici mai unele citate. Indata artic. II dice: „Fiindu ca pontificele romanu in intréga biserica, pe catu aceea se estinde, posiede prioritatea casatoriiloru si a jurisdic-tiunii dupa legile ddiesci (!) deci negociatiu-nile reciproce intre episcopi, preoti, poporu si intre santulu scaunu in trebile spirituale si bisericesci, nu sunt supuse necesitatei de a fi aprobate de principele tierii, ci sunt libere.“ In articulu acest'a se vedu doue puncte esen-tiale: in celu d'anteiu se precunoesc potestatea absoluta a papei, in alu doilea: ca placetum regium e stersu.

Artic. XX contine testulu juramentulu ce episcopi trebuie se-lu faca la investirea loru cu demnitatea eppala. Conformu aceluia jura eppii numai Maiestatii sale si urmatoriloru de tronu credintia si supunere. Intr'unu statu constitutionalu inse a nu jurá la constitutione si la legi, candu jura credintia domnitoriulu, insamna: a nu recunoesc constitutionea. Si fi-indu ca intr'o tiéra constitutionala, precum e patri'a nostra, insusi regele trebuie se jure la constitutione mai nainte de a intru in dreptu-

rile sale, cum se pote ierta eppiloru ca se nu implinesca acestu juramentu?

Prin concordatulu abdice statulu in Au-ustria la dreptulu de inspectiune asupra biseri-cii si la partea cea mai insemnata a suverani-tatii sale si condamna pe clerulu de jasu spre atarnare servila de la eppi. Da eppiloru in mani o putere nemarginata, o putere a domni-nermaritu preste preotii bisericii sale, si a-i intrebuintia de instruminte, li atribue po-tere preste statu, dandu eppiloru draptulu a nu se teme de o pedepsa civila candu vor a vatemá legile statulu; era pe eppi investiti cu asi'a enorma putere, li subordinéza de a-dreptulu pontificelu. Placetum regium e stersu si totu ce numai demanda pontificele, Austri'a e obligata a plini. Pap'a e pusu mai pre sus de legislatiune si peste drepturile domnitori-ulu. Si apoi atara concordatu s'ar pote rapo-menda patriei nostre spre primiro? Legisla-tiunea ar trebui se introduca in legi numai contrariulu de celea ce le otaresce concor-datulu, si atunci e la tinenta. Atunci si egalitatea confessionala e mai aprópe de aseptuitu, dar pana ce se sustienu din partea unei religiuni privilegiele si predominéza asupra altoru con-fessiuni, nu pote fi vorba pentru o egalitate religionarie.

Dupa premisele aceste, vinu acum la propusetiunile amintite la inceputu. Se pote ca multi, ba parte mare si dintre catolicii libe-rali se privesca cu ochi cordisati la imensele avuti ale clerulu rom. cat., dar asta se inte-lege numai despre clerulu inaltu. Clerulu de josu nu e de invidiatu. Subsistinti'a acestuia e asi'a amesurata, catu se pote subsiste onestu. Pre bine a cunoscutu Rom'a, carea totu nu-mai dupa putere inseta, ca avutele sunt medi-loculu celu mai securu d'a ajunge la putere, ba ele sunt insasi puterea, si indata ce a cu-noscutu asta, unica tendintia i-a fostu a-si a-gonisí avuti. Preotii religiunii, pe candu de o parte cu multa elocintia vestiau invetiatur'a despre lapedarea de sine si despre suportarea seraciei, pre atunci de alta parte seculu intregi au fostu insufletiti numai de patim'a-si aduna averi, si averile castigate a si le asecura in posesiune nemiscatoria. Nesuinti'a asta li-a suceesu de minune dupa relatiunile economice ale statulu in evulu de medilocu; dar si astadi, tinenta ultramontaniloru e totu aceea, caici se scie, cumca posesiunile de pamentu nu numai da facu preotimes puterile, ci ocupa si multe mani a locuitoriloru, si asi'a prin legimile am-ploiatiloru economici si a arendatoriloru in-fluinti'a clerulu se maresce farte tare. Cei mai mari domni pamentesci in provincii, au cea mai mare influentia precum in privinti'a poli-tica asi'a si in cea sociala.

De dupa imensele averi ce le posiede clerulu rom. cat., firesce urmeza ca densulu se se pote sustiené si fora de ajutoriulu statulu; inse sciinti'a economica astatulu cam de multu s'a dechiaratu in contra grandirii averi-loru in mani morte, si a convenitu intr'aceea ca trebuie luate de la biserica, neavendu ea lipsa de atate avuti, fiindu ca fara de aceea mai bine si-pote ajunge scopulu. Clerulu de activitate alu bisericii e spiritualu, elu n'are de facutu nemica cu lumea materiala. Servito-rii statulu potu cere de la societatea, preste ale careia interese vaghiéza, ca starea loru materiala se li fia asecurata dupa pusetiunea ce li compete, ca liberi de grigea sustinerii victii se se pote consacra cu totulu numai in-altei loru chiamari. Ast'a nu dreptu a pretinde servitori altariulu, si statulu e indetoratu a li satisfac pretensiuni.

Biserica rom. cat. e si astadi in Un-garia o institutiune a statulu, caici au infiantat'o si au sustienut'o (nu atatu credinciosii ei catu mai vertosu) statulu si regii, ma tocm'a o o-ptroara (d. e. cum facu protoregele Stefanu, batendu cu arma pre cei ce au voiau a o pri-mi) prin urmare si averile bisericesci sunt de asi'a caracteru, ca supremulu dreptu de

proprietate compete si astazi statului. Deci
daca statulu ar lua bunurile de la biserica, nu
face alta nemica, de catu ca luandu indereptu
averile, care li-a fostu lasatu bisericii numai
spre usufructuare, voiesce acum intr'altu
modu, cu folosu mai bunu, a le intrebuintia.
Averile bisericesci nu sunt alta decat mediu
locitu averi de a le statului. De ar fi biserica,
careia statulu i-a datu atate possessiuni, o in-
stitutiune privata, si averile ei averi private
ca bun' ora la orientali si protestanti, n'ar
ave statulu dreptu a i le lua; dar fiindu ca
biserica rom. cat. este o institutiune a statu-
lui, era dreptulu administrativu asup'ra insti-
tutiuniloru de statu nu se pote denega pote-
stati statului, adeca regimulu respnsabilu si
legislatiunei, urmiza de, aci ca statulu are totu
dreptulu a secularisa averile bisericii rom cat.

Unii barbati de statu au si compusu
planulu de secularizare, care se cuprinde intru
aceca: a lua averea bisericasca cu totulu din
manile bisericii, inse se nu tréca de a dreptulu
in celea ale statului ci creandu comisiuni se-
cularie bisericesci prin comitate, districte si
cetati mai mari, din venitele mosiloru biseri-
cesci de pana acum'a se aiba acelea a salarisá
pe respectivulu cleru, a coperi erogatiunile
bisericeloru, era prisosulu a-lu depune in cas-
sele statului pentru folosulu scololoru, neper-
diendu diá vedere ca desproporitiunea ce a
sustatu pana acum'a in salariile pretiloru se
incea, o desproporitiune forte batatoria la ochi,
caci pretii cei cu putiene ocupatiuni se in-
grasa, era pretii de prin parochii cari pre-
dica vangeliá (precum e demandatiunea Sal-
vatorului,) scadu, in catu a dese abii li rema-
ne carne pe osa. La fratii nostri serbi s'a si
pusu in lucrare o astfelu de administratiune
secularia cu averile monastiresci, si credu ca
esemplulu acestuia, candu vom fi atatu de no-
rocosi a recastigi si noi nescari monastiri, nu
vom remana indereptu.

Atunci, candu va urma o perfecta egali-
tate de dreptu si fiii patriei nu numai la sar-
cizile ci si la folosele statului vor participá in
asemené mesura, atunci nu vor mai fi ochi
cordisiasi, nu se vor mai gasi instruminte ser-
vile intru interes straine, ci ca ffi a unui pa-
rinte, care face a resari sórele spre toti de o
potriva, plóia preste apusu si preste resaritu
si cécé secerisulu precum pentru privilegiati
si neprivilegiati, vom fi toti frati intre noi, a-
tunci si ddiéseca invetiatura alui Cristos, do-
ctrina fratietatii, a dreptatii si a adeverului,
nu va mai fi litera mórtá ci fapta complinita
aducatoria de fericire pentru tóte popórale.

M. Valceanu.

Cernăuți, in martiu v.

(Aplicarea limbii romane in oficiile
publice.) Articululu 19 din legea fundamentala
de statu despre drepturile generale ale cetá-
tioniloru, suna:

„Tóte popórale statului sunt egalmente
indreptate, si fie care poporu are unu dreptu
neviolabile la conservarea si cultura natiuna-
litatii si limbii sale.“

„Egal'a indreptare a tuturor limbeloru
de tíera in scóla, dirigatori si viétiá publica
este recunoscuta din partea statului.“

„In tierile acelea, unde locuiescu mai
multe natiunalitati, institutele publice de cre-
scere sunt de intocmitu asiá, ca fora de apli-
carea unei constringeri, de a invetiá un'a a
dóua limba din tíera, se capeto fie carea na-
tionalitate medilócele recerute spre cultivarea
limbei sale.“

Prin aceste decisiuni fundamentale de
statu, care sunt in vigóre inca din 21 decemb.
1867, sunt garantate: egal'a indreptare a na-
tionalitatiloru, aplicarea limbeloru natiunale
in scóla, dirigatori si viétiá publica pe bas'a
principiului de egalitate, si prestarea mediló-
celoru necesarie pentru fie carea natiunalitate
spre cultivarea limbii sale.

Miediulu acestoru decisiuni fundamen-
tale de statu este de acelu felu, ca plansoriile
pentru apesarea natiunalitatiloru negermane
din tierile reprezentate in senatulu imporiale
ar poté incetá cu totulu, daca dietele provin-
ciale nu ar intardiá, de a face legi speciale,
prin cari se devina incorporate si aplicate
principlele salutare ale mentionatei legi fun-
damentale de statu. Nu ne potemu retiené, de
a spune, ca poporatiunea din Bucovina s'a si
acceptatu de securu, ca diet'a tierii in sesi-
unea din anulu trecutulu va compune si va si

votá atare lege, prin carea se se satisfaca re-
cerintieloru si dorintieloru juste si garantate
ale poporului. Din ce cauza inse diet'a nóstra,
in carea ocupa locurile de ablegati unu nu-
meru insemnatu de barbati, altminte devotati
binelui publicu si intereseloru vitale ale po-
porului, nu si-a implinitu asta sacra detorintia,
precum se fece ast'a in alte tieri? nu o potemu
pricepe.

Recunóscemu, ca timpulu desemnatu
pentru trecut'a sesiune dietala a fostu pré-
scurtu, concedemu fora de resistintia si acé-
sta, ca compunerea unei legi, referitoria la ap-
licarea principiiloru espresse in articululu 19,
din 31 decembre 1867 in Bucovina, recere
cercuspectiune si judecare matura. Cu tóte
acestea ne incumetámu a afirmá si acést'a, ca
lucuru nu e asiá de greu, precum se pare,
daca la resolvarea cestiunii se va pasí fora de
preocupare si numai dupa conducerea simti-
ului de dreptu la judecarea referintieloru na-
tionalale ale poporatiunii nóstre dupa istoria si
statistic'a tierii.

Tóta lumea scie, ca Bucovina, ca o par-
te luata din trupin'a principatului Moldovei,
in latimea sa de 181 mile patrate, este unu
pamentu romanescu. Este totu asiá de sciutu
si probaveru chiar din acte publice, ca la de-
venirea tierii sub regimulu Austriei in 2 ju-
niunu 1777 pe urma unui tractatu intre pórt'a
otomana si curtea din Vien'a din 7 maiu 1775
tóta poporatiunea Bucovinei, afara de hutianii
din cateva comune muntene si de cateva suté
de familii armene, era de natiunalitatea roma-
na. Pamentulu, poporatiunea si limb'a tierii in
Bucovina este asiá-dara romana ab antiquo,
si de órace in tractatulu din 1 maiu 1775 s'a
garantatu pastrarea drepturiloru si observan-
tieloru in statu quo antea fuere, asiá-dara lim-
b'a romana este in Bucovina limb'a tierii in
puterea dreptului istoricu si a tractatului, pe
care se radima si dreptulu corónei absburgice
la posesiunea politica a Bucovinei. Si cumea
pré gratiós'a casa imperatésca este consciuta
atatu de acestu dreptu nedisputaveru alu na-
tionalitatii romane, catu si de garantiá facuta
in tratatulu mentionatu, ast'a se aréta din cu-
prinsulu diplomei imp. din 9 decembre 1862
prin care se concese marc'a tierii cu tipulu
anticu alu bourului.

Inse nu numai in puterea dreptului ab
antiquo, garantatu in tractatulu din 7 maiu
1775 si recunoscutu de nou prin diplom'a din
9 decembre 1862, ci si cu privire la statistic'a
tierii, adeca la numerositatea poporatiunii ro-
mane de acum, este limb'a romana dupa teo-
riile politice moderne limb'a tierii in Bucov-
ina; caci desí limb'a ruténa in capitaniatele
Cotimanului si alu Vizitiei deveni in decur-
sulu timpului predomnitória si se afla inca si
in unele din cele lalte siese capitaniate spo-
radicu intrebuintata, desí limb'a nemtiésca pe
urma colonisariloru de familii germane si in-
fluintiei organeloru administratiunii publice
prin orasie si incesi in unele putiene comune
rurale deveni a fi predomnitória, desí in fine
limb'a polona, arména, magiara si insasi cea
slovaca totu pe urma de colonizare in diec-
eniile din urma deveni intrebuintata in cercu-
rile natiunale de familia; cu tóte acestea po-
poratiunea romana constitué maiortatea abso-
luta din poporatiunea intréga a tierii.

In statistic'a tierii din 1862, compusa
in camera de negociu de unu barbatu de na-
tionalitatea germana, se numera 202,655 de
romani, cari nu vorbescu alta limba, de catu
numai cea romanésca; dara fiindu ca in orasie
si inca si prin multe comune rurale vorbescu
romanii ourgetoriu si limb'a ruténa, ceea ce-lu
fece pre autorulu statisticeii a numerá o parte
insemnata de romani la ruteni, asiá-dara nu-
merulu poporatiunii romane este mai mare, si
pe bas'a dateloru nóstre potemu afirmá cu se-
curitate, ca insusi in casulu, candu am intrebá
omu dupa omu, daca este elu moldóvenu a-
deca romanu, séu ruténu, numerulu celoru de-
chiarati de romani va trece peste 250.000. Si
acestu numeru, ce face maiortatea absoluta a
poporatiunii intregi din tíera, este cu atatu
mai considerabilu, de órace, cu abstragere de
la amplotati si unii proprietari mari armeni,
nobilimea tierii si inteliginti'a miréna si cle-
ricala stá pe parteasi in fruntea acestei maiori-
tati romane din tíera.

Ce se atinge de limb'a ruténa séu rusé-
sca, carea pentru deosebiri multe in cuvinte
si tiesetura, nu e de confundatu neci de cum
cu cea din Galitia, apoi scie veri cine, ca asta
limba, séu mai bine dicendu dialectu de lim-

ba nu a fostu neci de cum usuatu in Bucovi-
na pe timpulu, candu deveni tier'a sub regi-
mulu Austriei, caci limb'a ce o vorbescu din
vechime hutianii in cele cateva comune mun-
tene din tienutul Putilei, se deosebesce de
ast'a asiá-numita ruténa in acea mesura, casi
limb'a lipoveniloru, ce venira in tíera pe la
1780 si se asiedia in trei comune. Limb'a
latina pana la predominire in comunele rurale
din capitaniatele Cotimanului si Vizitiei, pre-
eare o numescu ruténa séu rusésca, este unu
felu de dialectu slavu plamaditu din limb'a
ruténa din Galitia si limb'a slava vechia din
cartile bisericesci cu o mestecatura de multe
cuvinte si dictiuni romanesci, ceea ce este
unu lucru firescu, de órace, afara de familiile
venite din Galitia si asiediate prin comunele
din mentionatele dóue capitaniate, locuitorii
indigeni din acele comune vorbiau mai nainte
romanesc. Cu tóte acestea, sustemu departe,
de a negá realitatea acestui dialectu slavu in
Bucovina si dreptulu seu de esistintia si de
aplicare in afacerile publice in scóla si in bi-
serica prin comunele din capitaniatele Cotima-
nului si alu Vizitiei, desí dialectulu acest'a nu
este inca conceputu in scrisóre, cu ataf'a mai
putienu inchiegatu in forme gramaticale, ci
usuatu numai in gur'a locuitoriloru rurali din
acele comune. Statistic'a mentionata a camerei
de negociu urca numerulu acelor locuitori
rurali si urbani din Bucovina, ce se folosescu
in vorba de acestu dialectu slavu si pre cari
ii numesce ca ruteni, pana la 150.000 si unii
altii molipsiti de aerulu panslavismlui, in
acordu cu unele organe politice, remase inca
din timpulu absolutismului, si din era beler-
diana séu goluchoschiana, urca numerulu loru
si mai susu; dara abstragendu-se din acestu
numeru acea parte de romani, cari pre langa
limb'a loru propria vorbescu ourgetoriu si acestu
dialectu slavu, se reduce numerulu celora ce
vorbescu numai rutenesce la 120.000 cu tóte
ca portulu, datinele si insasi consciinti'a loru
natiunala este inca totu cea romanésca, séu
precum dicu ei moldóvenesca.

De limb'a nemtiésca trebuie se dica totu,
celu ce este cunoscutu cu istoria poporatiunii
din Bucovina, ca dens'a are inca mai putienu
radimu pe momintele juridice ale dreptului
istoricu. La ocuparea tierii prin regimulu Au-
striei nu se aflá sufletu de nemtiu in Bucovina.
Din familiile dirigatoriloru, meseriasiloru si
negotiatoriloru germani, venite si asiediate
mai cu séma prin orasie, se inmulti in decur-
sulu timpului elementulu natiunalitatii ger-
mane mai cu séma in Cernăuti, Sirete si Su-
céva. Inca si vr'o dóuesprediece comune ru-
rale sunt de familii germane colonisate in die-
ceniile trecute. Astfelu se mai afla familii
germane sporadicu semenate prin unele comune
rurale si ceva mai numerosu colocate in mer-
cante (locuri de negociu.) Dupa statistic'a camerei
de negociu ajungo numerulu nemtiloru
asiediatii in tíera la 35.934. Dara fiindu ca lo-
cuitorii de rasa germana nu cuprindu eschi-
sivu celu putienu in maiortate neci macar
unu districtu alu tierii, ci numai cele 12 co-
mune rurale si sunt mai cu séma in Cernăuti
in maiortate precumpenitória; asiá dara si
limb'a nemtiésca nu se estinde mai departe,
de catu intre marginile de raionuri comunali,
prin urmare si pretensiunile ei legaie se pot
estinde numai intre marginile dreptului de
limba comunala in acele locuri putiene, unde
e predomnitória, desí nu se pote negá, ca pe
urma influintiei din partea organeloru admi-
nistratiunii publice si a intocmirii invetiame-
ntului in scólele de prin orasie, de limb'a ger-
mana se folosescu si cercurile intielegintiei na-
tionalale in conversatiune cu cei de alta natiu-
nalitate.

Ne mai continuandu enumerarea si sta-
rea unoru alte limbe, care se mai vorbescu in
Bucovina nu comunalminte, ci numai in
cercuri de familii, trecendu cu tacere si peste
limb'a jidaniloru, altminterea numerosii prin
orasie, din caus'a, ca acestia se folosescu in
comerciu si incesi intre sine de un'a séu alta
limba din cele espuse si adese si de cea polo-
na, trecemu la precisarea intrepatriiloru le-
gale ale acelor trii limbe, adeca romane, ru-
tene si germane pe bas'a concepteloru de
dreptu in genere si respective a dreptului
istoricu si a predominiei loru in tíera, séu si
in un'a ori alta parte si comunitate a tierii.

(Va urma.)

Din cerc. elect. Cocofa (cottulu Temesianu)
in martiu 1869.

(Alegerea de ablegatu dietalu.) Cau-
sa nerecisei candidatiloru nostri natiunali (in
acestu cottu cu maiortate absoluta de romani)
s'a aretatu forte nimeritu prin colónele acestui
pré stimatu diurnal, anume in o corespundintia
din Temisióra in nr. 30 a. e. Noi ne vom
marginii numai la constatarea apucaturiloru
nelegali din partea guvernamentaliloru cu o-
casiunea alegerii deputatului din cerculu
nostru.

E adevratu ca antistiele comunali si in
cerculu nostru erau ingagiate (ca se nu di-
cemu fortiate) a tiené cu partiá guvernamen-
tale. Chiriacu Tocaciu si alti amplotati cottensi
cutrierandu ca „cortesi“ cerculu in lungu si
in latu, parte prin promisiuni parte prin ame-
nintari asecurara inea de timpuriu reesirea
dlui Onossy (cumnatu dlui comite supr. Murá-
ny) era comunele unde observara oresi-care
maturitate politica (séu cum dicu ei resistintia)
acelea le recomandara comisiunei conscrietóric,
carea urmáindu tactic'a preserisa de clubulu
deakistu, respinse partea cea mai mare a ale-
gatoriloru acelor'a.

Preotii nostri cari la alogerea din 1865
sub conducerea fie-teratului I. Iovitia, s'au
portatu atatu de bravu, acum unulu era mai
indiferentu de catu altulu, si neci unulu n'a
aflatu de démna caus'a nóstra natiunala, ca
celu putienu atata se se fia ingrigitu, ca se
conduca pre poporenii sei la conscriere, si se
contróle procedur'a comisiunei respective, era
observandu-i nelegalitatile ce le comite, se fia
facutu proteste la comisiunea centrala. — Ca
ne a paresitu dlui Nicolau Murariu par. din
Cernetésu, nu ne mirámu, ca dlu protopopu
romanu M. Dregits nu se mai intereséza de
cauzele nóstre natiunali, inca nu ne mirámu,
pentru ca „honores mutant mores“, unulu a
capetatu titulu de asesoru consist. cu privile-
giulu de a portá pe langa bréulu rosu anca
si captusiéla rosfa la dolama, cel'a laltu unu
ordinu, si asié apucandu densii cum am dice
intr'o sfera mai aristocrata, pote ca s'ar aflá
degradati a mai tiené cu poporulu. Ne mi-
rámu inse de unu D. Ju. Chi. Cr. si alti pre-
oti romani pre cari ne-am indatinatu pan'a-
cum a-i vedé in fruntea poporului, candu a-
cum séu nu-i observámu de felu la actulu
alegerii, séu ii vedeamu trasi impinsi prin
partiá lui Onossy, ma pre unii ii vediamu
a participá chiar si la banchetulu datu in des-
onóra paupertatei nóstre politice. Tristu si
rusinosu lucru pentru preotii nostri, candu
densii, pentru o stringere de mana, pentru
unu surisu amicabilu (cari defelu nu-su pu-
cese din inima) séu pentru unu prandiu: uita
poporulu si-i vatama interesele lui natiunali,
cari sunt identice cu ale loru proprie, si se a-
runca de voia in gratiá contrariloru nostri
cari altcum ar fi cu totulu nepotintiosi.

A fostu acea o scena sfasiatoria de ini-
ma a ne vedé grupandu-ne pe langa olalta,
far de flamure, far de conducatori. Sermanii
de noi audindu ca partiá contraria striga; „él-
jen Onossy!“ incepuramu si noi a strigá: „se
traiesca Babesiu!“ „se votámu!“ „se vo-
támu!“ Ne uitámu in tóte partile; dar preotii
nostri nu erau ca in palma si asiá n'aveamu
10 insi pre cari se-i fimu tramisu la comisiu-
ne se céra votarea. Se dice, dar noi aceea nu
am vedutu, ca ar fi fostu o deputatiune de
bugari, carea ar fi cerutu votisarea si ca dlu
Manassi Gyuri presiedintele comis. de alegere,
si frate cu ginerele dlui Muranyi, o ar fi re-
spins'o sub cuventulu, ca d. Onossy e dejá a-
lesu prin aclamatiune, si ca prin urmare se
ar fi facutu protestu in contr'a acestei alegeri
nelegale; dar noi despre acea nu scimu nimica,
caci preotii nostri nu se mai aretara intre
noi, ci unii pe furisiiu plecara a casa, altii la
pop'a catolicu la prandiu, si in fine ne intór-
seramu si noi catra casa cu o indignatiune
nespusa pentru acea nepesare neescusabila a
preotiloru nostri. Am sciutu noi inca din 1865
ca aici nu vom poté reesi cu unu candidatu
natiunala, acum inse si acést'a ar fi fostu po-
sibila (buna óra ca in Torontalu la S. Georgiu)
de órace numerulu alegatoriloru nostri, pa-
lisiséza pre cel'a alu germaniloru, era bugarii
din Ving'a (la numeru veri 7—800 partea cea
mai mare era contraria lui Onossy, si mai bu-
curosu si-ar fi datu votulu macar si unu can-
didatu natiunala numai lui Onossy nu; dar ne-
avendu noi conducatori si parlamentari, cine
se pacteze si se se contieléga cu densii, afara

de acea fiindu si densii parestii de conducatorii lor proprii: se escã si intre densii o confuziune, si asiè minoritatea alegatorilor nu bine condusa si disciplinata, castigã triumfalul pe sëm'a candidatului seu si-lu alese pe cont'a nãstra cu „achiamatiune“.

D. Onossy are dara numai preotiloru nostri romani de multiamã cã s'a alesu de deputatu si inca cu *achiamatiune*; era noi marturisim, naintea natiunei întregi, cã ni-e rusine a avè în fruntea nãstra astfelu de preoti, cari în momintele de ispita si decisive insisi cadu mai antaiu vîptima amagiriloru.

Preotiloru, luati esemplu de la colegii vostri din cerc. elect. S. Nicolaulu mare, si S. Georgiu din Torontalu, sèu macar numai de la putinii economi din Gidani, si mai onorati veti fi de noi, de natiune, ma chiar si de contrarii nostri, cari acum ridu de neconsecinti'a si paupertatea vãstra politica!

Mai multi alegatori romani.

Cerc. elect. **Cocot'a**, 5 aprile 1869.

Noi romanii din cerculu acest'a, daca ne-am fi dusu cu totii la inscriere, si la inscriere daca nu ni s'ar fi facutu nedreptati, si apoi daca perfidi'a nu si-ar gasi si între noi pe satelitii sei, atunci nu dicemu cã nu am reesit (dupa atate „daca“) ori si candu cu o majoritate de la 200—300 de votanti pentru unu ablegatu nationalu.

Dara durere cã unele comune curatu romane, precum Remetea, Ianova, si Beneculu romanescu, n'au fostu la inscriere neci în 1865, neci în anul curinte, des' despunu de la 300—400 de votanti.

Èra celor'a lalte comune, la inscriere li s'a facutu cea mai mare nedreptate, cãci pe candu comisiunea conscrietãria în partea sa a primitu pe fie-ce venitura si pe unu tata cu 5 feciori, ca totu atate familii separate si de sine esistente, pe atunci romani cate. cu 1/4 parte de sesiune de pamentu, si cu avere de la 1000—2000 fl. v. a. au fostu respinsi ca neindreptati. Nu-e mirare dara cã între astfelu de impregiurari, nu puturam reesit cu unu candidatu de alu nostru.

Dovèda avemu în anul 1865 candu la audiulu cã meritulu nostru barbatu d. Vincentiu Babesiu, ca fiiu alu cercului nostru a primitu candidatur'a la noi, des' atunci poporulu nostru afara de pomenitele comune, au mersu cu totii la inscriere ca la primirea santelor pasci, totusi, nu puturam secerã o majoritate din cauzele mai sus atinse, ci vedindu-ne în minoritate protestaramu, inse protestulu nostru stepanitorii — dupa datin'a lor — nulu luara în socotintia neci la comisiune neci la dieta, ci am remasu cu atãta cã ne-am luptatu si am cadiutu cu onóre, dandu dovèda cã traimu si noi, si inca ca romani, în cerculu acest'a; — acost'a a fostu la anul 1865.

Inse la 1869 starea lucrului e alt'a. Comitetul stangei centrale din Temisióra, între cari se afla si capacitati romane inca nainte de morabil'a conferintia nationala din Temisióra, ni recomandã de ablegatu pe unu neromanu, care si dupa conferintia fuse sustienutu. Au fostu unii dintre noi cari, de la numitele capacitati romane am cerutu ca se ni-se dee unu romanu, dara am fostu respinsi, ca se remanemu numai pentru neromanulu impusu nã de stang'a centrala. Mai pe urma intru atãta a devenitu treb'a, în catu *la imbiarea nãstra nici nu ni-am capetatu* ablegatu nationalu.

Se vedemu cine este neromanulu pe care ni l'a recomandat nã comitetulu stangei centrale, sustienutu si dupa conferintia de Temisióra cu atãta zel? Este d. Stefanu Dunnyow bulgariu, din Vinga de nascere, de profesiune advocatu, la anii 1848 si 1849 colonelu în armat'a insurgintiloru, la corpulu comandantelu conte Vecsey, postatu între fortaretiile de Aradu si Temisióra, mai pe urma esilatu, astadi în armat'a italiana ca colonelu, dara pensiunatu din caus'a perderei unui picioru, siede în Turinu, unu individuu pe care romanii parte nu-lu cunosc, parte lu cunosc de nume reu, cãci ca colonelu, a facutu multu necadiu romaniloru la 1848 si 1849 dupa cum marturisescu aceia cari au venitu în atingere cu elu. Dara de alta parte, S. Dunnyow cu tãte scriptele sale trimise din Turinu contra alegatorii neromani a cercului nostru, nu face neci o pomenire despre romani, cu atãta mai putienu se se fie pusu în contielegere cu veri unu romanu din cercu, va se dica D. S. Dun-

now, ignorèza cu totulu esistintia romaniloru în cerculu Cocota, des' noi facemu majoritatea, adeca celu din 1848, totu acela a remasu si în 1869.

Noi totusi nu voiram se trecemu de ne-preteni lui S. D. neci comitetulu stangei centrale, ci aruncandu velu preste trecutulu, lucraramu, dara din fonte siguru sciamu, cã Stefanu Dunnyow în casu de ar fi fostu alesu, nu ar fi venitu a ocupã locu ca ablegatu verificatu în diet'a de Pesta.

Vine acum întrebarea, òre unu romanu cu inima, si cu unu sufletu curatu romanescu cum se pãte entusiasma pentru unu neromanu cu de astfelu de principie, si ce e mai multu, care la romani are si unu nume de trista reminiscintia? nici decatu, nici nu debue se fie acost'a chiamarea unui adevratu romanu, mai vertosu acolo unde elu fãorma o majoritate! nici chiar majoritatea conationaliloru sei bulgari n'a fostu pentru DSA, ci numai o parte, si apoi cum se se entusiasme romanulu în astfelu de stare? risum teneatis!

Nu e mirare dara cã romanii cercului nostru n'au mersu estimpu în acelu numeru la inscriere, în care au mersu la 1865, fodata pentru cã nu au avutu pentru cine se se insufietiesca; a dõu'a pentru cã au întielesu cã nemtii voiescu se-si isbandesca asupr'a lor, pentru invingerea ce o reportara romanii pe campulu luptei asupr'a lor la anul 1865, de ce s'au potutu teme, cu atatu mai tare, cãci alegerea fiindu în comuna nemtièsca, ei s'au potutu pregatì inca mai iute cu pusce, ce e fãorte de creditu. Èra care au mersu, au mersu numai pentru sustienerea praxeii constitutiunali. Tãta partid'a lui S. Dunnyow a constatu din 150 bulgari, din 100 de romani din Seciani, si alti 50 din Giadani, care romani cu preotii I. D. din Seciani si cu A. J. din Vinga, numai pentru ace'a au fostu în partea lui D. cã au vrutu se se plece votulu generalu adusu în conferintia nationala din Temisióra, almintre neci nu s'ar fi prezentatu la alegere, cãci nu bate inim'a lor pentru altulu, de catu pentru ablegatu nationalu. Viedendu comisiunea inscrietãria putienetatea nãstra, fatia cu majoritatea lor de 1800 de votanti, nu ne primì nici la votu, des' s'a cerutu, ci declarara, pe insemnatulu loru D. Mathias Onossy de alesu prin aclamatiune. Cu adevratu unu pecatu fãorte condemnabilu comisiu din partea comisiunei. S'au facutu protestu, dar ce vom fi ajungendu cu elu? vom vedè! destulu cã acost'a e adevertulu lucrului la alegerea din Cocota, si nu acel'a ce-lu descrie ingeniosulu autoru anonimu a corespondintiloru Temisiorene, care în famós'a sa corespondintia ddo Temisióra 24 martiu, în nr. 29 cu o inima plina de patimi si cu o furia nespusa voma asupra preotimiei cate de tãte. Multu si-perde din valóre DSA prin ace'a: cã dice cumca a fostu martoru la 3 cercuri electorale romane, în unulu si acel'a-si timpu, (tocm'a asiè nudice. Red.) ce mai imposibilitate fisica?! cãci numai nu-i vom atribui atotpresentia.

In catu pentru celelalte cercuri: Ciacov'a si Recasi; cari au avutu candidatii sei nationali, nu dicu cã corespondintele nu va avè dreptu, inse în catu e pentru cerculu nostru, cu fruntea serina potemu dice, cã e cu totulu nedreptu, candu dice, cã partid'a lui S.D. a fostu de 3 ori mai mare (ce essageratiune!) si cã preotii nostri s'au sueitu în colo si în cõci, si nu facu protestu. Nu sciu pe cari preoti ii întielege d. corespondinte, cã noi nu am vedutu pe alti preoti de cata pe mai susu insonnatii cari s'au portatu cu tãta barbatia în partea lui D.

Apoi dato, sed non concessio, la asemene casuri òre numai preotimea se pãrte invinuirile nu si civili? cari de multe ori se ascundu numai dupa spatele preotiloru, si la ori-ce se întâmpla numai preotii sunt de vina nu si civili? tristu lucru! noi avemu unu numeru frumosielu de notari romani în cerculu nostru, cum s'au purtatu acestia! s'au portatu bine si romanesce? nu e destulu cã a dese ori audimu pe straini batjocorindu-ne preotimea, ci o mai batjocoresci si DTa. d. corespondinte, pentru cã ni-a sustienutu biseric'a si nationalitatea. Se scõci D. corespondinte cã preotimea nãstra nu e nici decatu mai putiena în nationalitate de catu DTa. Nu scõci greutatile nãstre si a preotiloru nostri, cari sunt multe si DTa nu voiesci se le misci nici cu degetulu celu micu: sèu spune-ne prin cari comunitati te-ai ustanitu, a

indemnã poporulu la inscriere, si cu cine se tiena? asiè este cã nici prin un'a?!

Mai multi alegatori romani.*)

Cerculu **Cocota**, (Orcidorfu) martiu.

(*Alegerea ablegatulu.*) Organele de-akiste publica reesirea deputatulu deachistu d. Onosy cu aclamatiune în cerculu Orcidorfului, neamintindu ceva despre contracandidatulu. Ca onorat. publicu nu cumva se li dee incredientu, mi ieu voia a descrie alegerea.

Cerculu Orcidorfului din începutu pana în ultimulu momentu au avutu doi candidati, unulu deachistu d. Onosy, altulu de partid'a stanga moderata Stefanu Dunivon. Celu dintai a comperatu voturi dèca nu cu bani, celu putienu cu beutura si mancare, rachi, vinu si pesce uscatu. Scitu este cã ómeni de ómenia si bogati nu se amegescu cu de astfelu, ci cei seraci si asiè imbuibati cu mancare si beutura strigau pe celu ce i-au platitu; celu din urma fora de neci o ohehtuie la avutu cei mai bogati si mai stimati ómeni. Dar totusi seracii au invinsu — pentru cã catra ei s'au mai adausu prunci din Vinga si cei nemtiesci din Orcidorfu ce erau adunati în diu'a alegerii la scõla cu scopu, ca pe candu vor ajunge seracii Onosieni, (vinceleri, pastori, tocma si porcari din Vinga) ei se li inmultiesca numerulu. Totu la asta multime participara si servitorii nemtiloru ce se cunosceau de pe legatorile lor ce le portau din ainte, de candu de partid'a stanga era fruntea, atatu de bulgari catu si de romani si nemti, acceptandu numai votarea. Comisiunea fiindu tãta deachista (des' din partid'a stanga în dõue ronduri prin diece barbati amesuratu legiloru constitutiunale s'au cerutu votisarea) în alarmuirea prunciloru, ne-au eschisu de la aceea, dicendu cã nu este contracandidatu: cum putura denegã ceea ce au vedutu cu ochii, ce au auditu cu urechile, ceea ce au fostu adusu la cunoscintia publica? Nu cã n'au scitu ci s'au facutu a nu scf, pentru cã de era la votare, — deachistulu era trentitu; apoi ce ar fi facutu cu pescele? Cunoscuta ni e politic'a deachistiloru de prin alte cercuri, densii vor se face unu picu pe aristocratii.

Participarea romaniloru din juru la alegere, cãci erau de partid'a stanga, a fostu impedita cu amenintari de catra deachisti, notari, judi si ploesi, fu iertatu inca si cu pistõle ca se puscarèsca pe drumu. Cu dorere trebuie se spuna cã si unu ce domnu dascalu din satulu lui Capu-de-bou, pentru o portuine de sarme umplute portã flamur'a deachistulu în frunte; mare nationalistu, asiè s'a lipitu sutulu braviloru nostri barbati din conferintia tieniu'ta în Temisióra — de unii romani — ca fasola de parete; li iertãmu insa cã inca n'au datu cu capu de pètra.

Pe langa tãte sumeti si cu gloria am cadutu, pentru cã caderea nãstra devine prin impeditarea de la votisare; era deachistii se se sfèasca pentru cã s'au alesu de cei ce au votu numai la beutura si mancare.

La alegere trebuie se laudãmu bravur'a si portarea cea eroica în partea stanga a Seceniloru si Sat-Chineseniloru.

Din partid'a stanga se protestã. Vom vedè finitulu?

Umulu din partid'a nationala.

In caus'a demisiunei lui Babesiu

citim în „Correspondenz“, organulu federalistiloru din Praga, urmatõriile desluciri, ce meritã se le luãmu si noi la cunoscintia:

Pesta în 4 aprile.

Redicarea din postu a conducatoriu lui romanu nationale Babesiu pre care o publicã buletinulu oficiale nainte cu optu dile, este inca si acuma obieptulu celei mai viue discusiuni în cercurile publice si private. Astadi pasiesce Babesiu insusi în „P. Lloyd“ cu observatiuni si desluciri, a caror'a seriositate si positivitãte nu va lipsi a marì impresiunea. D. Babesiu respinge cu arguminte convingatõrie

* Cu privintia la alegerea din Cocota mai publicãmu dõue corespondintie, un'a rãnoesce invinuirile, ast'a desvinnosce, a treia enarèza. Feoramu acost'a pentru ca o. cetitori se vèda nevinovetia întielegintei d'acolo, desolintu a preotiloru, cari ar fi desvoltatu activitate si mai mare daca ar fi avutu pentru cine. Cu atãta credemu cã am sfarsit'o cu cerculu acost'a, ca se ni remana spatã si pentru cele lalte.

insinuatiunile ce se produsera în tipu de motive în colõnele citatulu diurnalu. Denbulu spune cã adeveratele motive a ridicarei sale din postu, cu perderea dreptulu seu de pensiune, a unui dreptu castigatu prin servitue fidele si folositõrie de multi ani, sunt — „opositiunea nationala“ de una parte, „netolerantia nationala“ de alta parte. Acestea asiè fiindu, Babesiu prevede triste urmari pentru patria.

Am trasu informatiuni mai de aprõpe despre impregiurariile acesteia redicari din postu si sum în pusetiune d'a le splicã în multo privintie.

Babesiu se bucura la intrèga natiunea romana de vèdi'a celui mai bravu, mai solidu si mai loialu anteluptatoriu pentru nationalitate si drepturile poporulu. Poporulu de la tièra, alu caruia fiiu este, are catra elu o astfelu de alipire si veneratiune, în catu numai de la 1861 pana acù de patru ori lu alése la dieta si afara de aceea la tãte congresele nationali — fora ca elu se fia cautatu aceste mandate.

Elu este membru alu societatei academice din Bucuresci si alu tuturor insociloru romane nationali pentru cultur'a limbei si poporulu romanu. Babesiu si asta data este chiamatu prin alegere *indoita* la diet'a tieriei, o data din partea cerculu seu de pana acum'a curatu romanescu, era apoi si din partea cerculu mestecat, serbescu-romanescu, alu St. Nicolaulu-mare în comitatulu Torontalulu. Ca judecatoriu la curi'a regia impartialitatea lui a fostu de proverb. Dar tocmai pentru aceste considerante corifeii partitei domnitõrie l'au privitu pururea de celu mai periculosu contrariu alu lor si de multu i-a pregatitu caderea, care inse numai dupa conoscut'a conferintia din Temisióra si succese. Ei, acesti corifei, lu fecera de autorulu si organizatorulu *partitei nationali de sine statatõrie* careia i insinuara scopuri de inalta criminalitate. Dupa dovedi — cine ambla astadi la noi!

Babesiu nu este prim'a vîptima a netolerantiei magiare; indata dupa inaugurarea dualismulu si de atunci în cõci fusera, ridicati din posturile loru intru acel'a-si modu: prè laudatii supremi comiti romani — *Popa, Piposiu, Siobanu si Jonescu*; consiliariulu de curte *Moldovanu*, capitanulu supremu *Puscariu*, asesorii Tablei regie din Transilvania *Romanu si Gaietanu*, si consiliariulu guverniale *Macelariu*. Unii dintre acestia s'au pocaitu, si asiè devenira èrasi aplicati sèu prevediuti cu pensiuni bune; cei mai multi inse remasera credintiosi causei nationali, dar si partit'a domnitõria li remase dusimana. Nice unuia totusi nu s'a aplicatu o lovitura atata de grea, perderea dreptulu de pensiune. Babesiu este fora tãta averea si are optu copii mici deci asiè se pare, cã tocmai cu privintia la acost'a a fostu calculata aspr'a lovitura. Viitoriulu va aretã, unde au se ne-duca astfelu de mesure; judecandu din istoria, firesce ar trebui se dicem: *pururea la — catastrofe!*

Din cottulu **Torontalu**, 5 aprilii.

Dle Redactoru! Cugetam a nu raspunde lui „Argus“ din nr. 31, pentru cã natiunea romana de unu timpu în cõci se invetia a-si cunõsce pe ómenii sei mandri; deci din parte-mi ar fi dõra si de prisosu a spune si a recomandã pe d. Bogdanu, cãci dejã este cunoscutu din incesi faptele lui — dar cã prindu pèn'a, este cã am de a face si a reflectã pe Argus la fortiatele lui frase.

Si ce dara este Bogdanu? nu este deakistu, dle Argus? acost'a pasaportu este miserabilu, cãci atunci trebuie se vedemu cã Argus vre se demestre în secretu, ce mecenatulu seu este *chiar nemicu*, sèu mai multu unu *ipochondristu în ambrea materialismulu seu*.

Eu nu sciu ce s'a bufecatu Argus, sèu si-a spartu lir'a de suna atatu de disarmoniosu? si eu sciu cã Argus scie mai bine cã Bogdanu neci ideia nu are despre caus'a nãstra nationala, pentru cã nu are de unde, cãci în tãta vietia sa nu a cetitu o foia nationala, ba ce e mai multu limbagiulu si corespondintia familiara este cea magiara! Scie bine Argus! — lovesce numai bine lir'a si ea te va revocã din strainetate! Nu fi atatu de malitiosu, nu-ti uitã de fapte, nu-ti uitã de dilele numai - de catu trecute, nu-ti aduci a minte „Argus“ de o di si o nõpte la conf. din Temisióra? nu uitã programulu candidatulu pe care l'a fortiatu

poporului romanu din B. Comlosiu? ti aduci a minte de poesiele respandite in onorea lui (cele magiare)? Vei se scf inca dechiaratiunile lui solemne si private, ingagiamentulu si recomendarile sale pe la popii r. cat. caei tote acestea sunt dej facute si machinate in fatia si scirea lui „Argus“. Si apoi actulu alegerii, dle Argus??

Sciu pre bine, era odata unu timpu, splendidu pentru „Argus“ si fericitu pentru mine candu diceai ca nu poti suferi pe acestu omu pentru ca elu este perdutu pentru natiune, si nesci candu nu va se avemu in elu unu spriginu pentru ca este pre materialistu. Acum totu cu acestu program, d. Argus lu canta ca pe unu Mecenatu, ca pe unu idealu a fantasei poetice in atata, catu ne tememu ca elu i va fi obiectulu unei epopee.

Dle Argus! natiunea romana si-are programulu seu, care este statoritu chiar de a rumpe cu bufniciile si liliacii, cari sub masca ascunsi au figuratu si s'au aredicatu in valorea natiunei la ranguri, si candu geme natiunea si poftece ajutoriu de la ei, atunci fugu, se ascundu seu tradéza ca nisce demoni cu suflulu perfidu si stricatu. Pentru aceia s'a statoritu programulu ca se scimu valorea nostra si ca se cunoascemu pe fiii nostri perfidi. Atata este totu daca vrei se sci ce este, si pentru ce avemu adi unu program, si pentru ce pe totu romanulu care este in contra lui, lu dechiaramu de renegatu de natiune si Ddieu!!

Si este dara o rusine, candu pe langa tote suferintiile nostre se mai afla adi omeni cu capriciu, — si chiar unulu decoratu cu lauri pentru merite, de sfuita de acelea brave romane acum plangande, — diu, — si uita ca natiunea are lipsa de poteri unite in contra apasatorilor cari devenira chiar pana la acelu orgolhu de nu ne recunosc ca natiune. Candu dara voimu se damu valore si semnu de putere in fatia lumii, candu voimu a ne ascuru moralmente pe pamenturile nostre romanesci — atunci e tristu a te intalni cu omeni buflacati, orgoliosi, interesanti si renegati, si apoi a-i apara pe acestia si a-i aredicu in opiniunea publice, — sciundu ca ne vor stricu — este, dle Argus, mai multu de catu dispretiu in fatia natiunei.

Se vorbimu inse fora de patima, se lasamu focosurile, caei de frica ni a trecut, ci se fiam drepti cu atata mai vertosu, pentru ca este la intrebare viitorulu natiunei, care ne indreptatesce pe toti a o apara si avorbim bine in numele ei.

Avemu lipsa de o educatiune politica, caei pana acum scfi insuti, noi de noi ne susparamu, noi am fostu cari nu ne poteamu intelege, pentru ca mergeau tote din interesu si din superbia personala; trebe se ne mutamu de sub clim'a acésta plina de miasma otravitoria, — asid-dara in fatia unui viitoru statoritu de natiunea suferinda, candu vinu acei corifei, carora nu li este la inima o disciplina, una positiune cu responsabilitate, ca se strice si derime acésta positiune natiunala, — spunemu, merita acesti omeni se-i aredicu in fanfare?

Fii mai seriosu, asculta-ti si siopt'a consciintiei, si credu ca-ti vei retrage expresiunile pe cari eu nu le-am asceptatu de la unu „Argus“, caei poetulu trebe se marga cu natiunea, altcum este huhurezu!

Cugetu ca-ti-am respunsu la intrebare, — va veni timpulu candu tote bine se vor descoperi, dar si pana atunci lui „Argus“ i recomandu se siéda pitisitu si se nu se honitescu cu pana mucedita ce o manca, caei pre lennea se va intempla ca-i va veni o-data gustu si la malaiulu romanescu. Adio*)

Cato.

VARIETATI.

— Unu actu dintre cele multe, cu privire la influantiile dedkistiloru oficiale, in cerculu Fagetulu. Aprupe de Fagetu o comun'a Temeresci, [careia parti'a natiunala i-a trimisu o flamura romanéca tricolora ca se tiena cu candidatul natiunalu. Inse judele comunalu si paroculu loculu N. Milosiu se impotrivira a primi flamur'a, ci de-

*) Dupa ce am ascultatu se-care parte cate de doua oi, cu sfat'a causa se poté inchela Red.

locu facura aretare judelui cercualu C. Pausz. apoi si in sant'a besorica s'a predicatu poporulu de pre amvonu acea mintiuna cumca stégurile nu areta alta, fora numai revolutiune, deci satenii se se pazésca de a le primi. In 16 mart. merse judele cercualu in amintita comuna, si aflandu stégulu tocm'a la scola comunala, ordina ca delocu se-lu dee josu, si intrandu in scola, cu propria autoritate suspinse pe invetiatoriu din functiune, dar nu numai atata, ci d. jude cercualu incepu a strigi si a sberá, in catu de frica lui s'au bolnavitu trei copfi ai invetiatorulu. Paroculu fiindu de fatia si primindu cheile de la scola, se duse ca tra casa cu mare bucuria. Totu asemenea s'a portatu acelu solgabireu si prin alte comune, casi cum densulu ar fi unu satrapu, pasia seu unu monarcu absolutistich-despotich in cerculu seu. Merita a se pomeni in publicu numele acelu bravu invetiatoriu din Temeresci, este d. V. Nicorescu. — Unu alegatoriu.

— Agitatiunile intru agricultorii unguresci. Diurnalele deakiste scriu: In mercuri-a trecuta, tierenii au inceputu assediulu castelulu dominalu din Kanizsa, dar nu l'au potutu ocupa din cauza ca sosi, anca de timpuriu, militi'a regulata pentru a-i impedece. Din Cinci-Beserici se scrie cumca in acea di a plecatu militi'a catra Baboeca (comitatulu Somogy) fiindu ca acolo tierenii au si inceputu a imparti intre sine pamenturile posesoriloru mari si a li trage resore cu plugulu. Corespundintele lui „P. Lap.“ obsérva cumca mai multi individi, pe cari i-au inchisu in comitatulu Baranya din cauza ca se opusesera ofiolateloru, au marturisitu cumca nisce domni pe cari nu-i cunoscu si nu vor se-i numésca, li-a promis impartiura pamenturiloru, daca vor vota pentru candidatii partitei de la 1848. (Parti'a stanga estrema se numesce inasi pre sine: parti'a anului 1848. Din observatiunea corespundintelui invederéza ca deakittii ar ave voia d'a invinui pe stangacii estremi de tote agitatiunile tiercoiloru.)

— Jomini a moritu. Foile parisiene ni aducu scirea despre morte ginerarulu Jomini in etate de 90 de ani. Jomini a fostu unulu dintre cei mai eruditi si renumiti scriitori de tactica si strategia militara. Densulu a servitu si sub Napoleonu I.

Socote si multiamite publice.

Estrasu din protocolulu comitetulu Alumeulu nat. rom. din Temisior'a, luat in siedinta sa lunaria din 19/31 mart. a. c.

Dupa ce s'a reportatu cumca in luna lui martiu a. c. a incursu in favorea Alumneulu cu totulu 40 fl. 75 cr. v. a. s'au datu cetirei mai multe epistole, sosite din mai multe parti catra comitetulu acest'a, in cari se ceru desluciri despre sumele oferite si contribuite in folosulu acestui institutu, cari sume si contribuiuri pana acum'a nu sunt publicate. Fatia cu aceste intrebare comitetulu aduce urmatoriu:

Conclusu.

Fiindu ca comitetulu nu scie nemica de sumele din intrebare pre cari nu le-a primitu, si fiindu ca comitetulu a publicatu in „Albina“ si in brosiuri separate numele tuturor contributoriloru, si tote sumele catele a primitu, si afara de acestea altele ne mai avendu, comitetulu roga pe toti acci binefactori cari au contribuitu cuiva ceva pentru acestu scopu, si numele loro inca nu le au cetitu tiparite, se binevoésca a areti in scrisu comitetulu person'a careia scie ca a contribuitu, pentru ca se se pota face dispusetiunile necesarie in caus'a incasarii oferteloru.

Datu in Temisior'a 4 aprile a. c.

Meletiu Dregheciu m. p.
pres. comit. al.

Pavelu Rotariu m. p.
not. com. al.

Concursu.

Pe vacant'a statiune docentala din Pustinisiu (Óregfalu indiestrata cu emolumintele anuale de: 100 fl., 1 jugu de gradina, 50 cubule de grau, 50 Z de sare, 100 Z de elisa, 12 Z lumini, 2 stangeni de lemne si cortelu liberu se deschide Concursu pana in 3/15

maiu a. c., pana candu doritorii de a cuprinde acestu postu sunt avisati Recursurile loro provinde cu estrasulu de botezu, cu adeverintiele despre sciintiele absolute, despre portarea sa morala si politica, si despre servitiulu de pana aci, si adresande catra prevenerabilulu Consistoriu aradanu incoeci a le substerne.

Temisior'a, 26 martiu 1869.

Meletiu Dregheciu m. p.
distr. Prot. si Insp. de scole
a Temisiorii.

[1—3]

Publicare.

Subscri'a antistia comunala are onore onoratulu publicu a aduce la cunoscintia cumca tergulu anulu in Comun'a Zorlentiu Mare (Comitatulu Carasiu) se va incepe pentru vite in 17 aprile a. c. cal. nou, si pentru cea alta marfa se va continua in urmatorele zile.

Zorlentiu Mare la 5 aprile e. n. 1869.

In numele antistie comunale.

(1—2) Isacu Atnagya m. p. jude.

Cursurile din 9 aprile 1869 n. sér'a.

(dupa aretare oficiale.)

	bani	marf.			
Imprumutele de stat:					
Detori'a statulu 5% unif. interese in note	62.40	62.60	Cele din Ungaria	79.25	79.75
" " " " argintu	70.55	70.65	" Banatul tom.	78.—	78.50
" " contributiunali	98.75	99.—	" Bucovina	71.25	72.—
" " " " " " " " " " " "	63.90	64.10	" Transilvania	74.25	74.25
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci)	80.75	81.25	Actiuni:		
" metalice cu 4 1/2%	56.—	56.50	A bancii nationali	730.—	731.—
" " " " " " " " " " " "	49.75	50.25	" de credit	293.10	293.30
" " " " " " " " " " " "	37.—	37.50	" scont	843.—	846.—
Efete de loteria:					
Sortile de stat din 1861	128.40	128.50	" anglo-austriaco	319.60	320.—
" " " " " " " " " " " "	102.40	102.60	A societatei vapor. dunar.	575.—	577.—
" " " " " " " " " " " "	103.50	104.—	" Lloydulu	315.—	318.—
" " " " " " " " " " " "	94.50	95.50	A drumulu forat de nord	232.70	233.20
" " " " " " " " " " " "	204.—	205.—	" " " " " " " " " " " "	834.—	835.—
" " " " " " " " " " " "	166.50	166.75	" " " " " " " " " " " "	179.—	179.30
" " " " " " " " " " " "	97.—	97.50	" " " " " " " " " " " "	233.—	233.20
" " " " " " " " " " " "	42.50	43.—	" " " " " " " " " " " "	212.—	218.50
" " " " " " " " " " " "	35.—	36.—	" Lemberg-Czarnowitz-Jassy	185.75	186.50
" " " " " " " " " " " "	37.50	38.—	" " " " " " " " " " " "	159.50	160.—
" " " " " " " " " " " "	33.7	34.—	Bani:		
" " " " " " " " " " " "	22.50	23.—	Galbenii Imperatosol	5.94	5.92
" " " " " " " " " " " "	24.50	25.—	Napoleon'ori	10.06	10.07
" " " " " " " " " " " "	16.50	17.—	Friedrichs'ori	10.50	10.60
Obligatiuni desarcinatice de pamentu:					
			Suvereni engl.	12.55	12.65
			Imperialii ruseci	—	—
			A giutulu	124.—	124.60

Uniculu medilocu si celu mai bunu pentru

Crescerea perului,

sunt: **Preparatele de unu perulu, de VII. Abt,**
in Viena,
privilegiate de Majestatea Sa c. reg. apostolica.

Scriori de recunoscintia: Do. noului Vilehnu Abt la Viena! sum fericitu prin rezultatulu eminentu a pomadei de unu perulu facuta de dta, si te rogu urgente se-mi trimiti pe posta 2 laditie cate cu 50 cr. Primesce inca odata multamirea mea pre cordiala pentru inventatiunea domnitala cea pre pretiuita pentru omeniea patimitoria, si ingaduescu de odata se dai publicatei aceste sere pentru ca cu timpulu se para din limba cuventulu „capu plesuigu“.

Cu profundu stima
Iosifu Zimmermann in Karlsbad.

Estrasu din „Folia periodica pentru medicina forensa, cur'a publica si legelatiunea medicinala“ de datulu Viena, 6 augustu 1867:
Preparatele de unu perulu facute de Dlu Abt pe di ce merge se bucura de imbratislare mai mare din partea publiculu, de ora-ce rezultatulu ce se castiga prin ele in privinta crescerei si conservarii perulu sunt intradeveru suprainditi. Deci recomandamu cu caldura acestu preparatu curatu si efelnu tuturora ce dorescu se si-conserve perulu.

Afara d'acestea preparatele lui Abt pentru unu perulu, spre conservarea si crescerea lui, sunt bine recomandate inca prin mai multe de catu 1000 de epistole, — cari in originalu stau fie cu la dispusetiune — precum si de capacitatele cele d'antain in medicina, din Europa, si prin urmare ori care alta premiare e supraflua.

Pretiuurile in detaliu:

1 Flacon (stichitia) de oleu filtratu de unu perulu cu ori fara parfum 1 fl., in forma de pomada intr'o laditia decorata in modu elegantu 60 cr., ca cosmetica (medicinu de frumsetia) 50 cr., pomada de ast'a pentru a colora perulu in negru seu brunetu costa o laditia din sticla de alabastru 1 fl., ca cosmetica 50 cr., pomada de barba, negra, blondina ori bruneta 25 cr., unu cartonu (o laditia de hartia grosa) pregatitu in modu elegantu se proviedutu cu 5 bucati c. r. privilegiate preparate de unu perulu, menitu spre decorarea unei mese de toaleta era mai vertosu aptu pentru presente; pentru dame cu esbuhetu 3 fl., pentru barbati 2 fl. 80 cr.

celu mai nou, bunu si nevatomatoriu
Mediloculu de a colora perulu, in negru si brunetu cu 2 fl. 50 cr. unu cartonu; perii si peptene etc. pentru peptenare 50 cr. Pasta de coloratu perulu, negra si bruneta cu totu cu peptenu si peria 1 fl.
Reseda-Pomada pentru conservarea perulu, o laditia 1 fl., ca cosmetica 30 cr.

Laptele frumsetii pentru infrumescerea fetii cu 40 cr. un flacon.
Pasta aromatica de dinti pentru conservarea dintiloru si a gingeloru cu 40 cr.
Eau Athenienne (apa ateniana) esintia adeverat'a franceza pentru perderea matreii, unu flaconu 1 fl. Totu felulu de produse de parfumerie si altu felulu de articule de toaleta.

Procurarile in strainotate se facu pe langa trimiterea pretiului si 10 cr. spese de invalidu.

Depositulu principalu de trimisu in cantitati mari si mici.
In salonulu meu de peptenatu. Stadt, verlängerte Kärnthnerstrasse Nr. 51. si in fabrica: Neubau, Neubaugasse Nr. 70.
Mai departe la D. A. Moll, apotecariu, Tuchlauben; Eduardu Haubner, apot. „zum Engel“ am Hof; I. Weiss, apot. Tuchlauben; I. Ritter Rothenthurnstrasse nr. 16; la dl dr. Girtler, ap. Freising si c. r. apoteca camestra la Stefansplatz. — In Aradu: (Schwellengraber) frisarieu; Brünn: la A. W. Wlasak, apot.; Bozen: I. Bederlunger; Graz: H. Kielsauser si I. Purgleitner; Krakau: I. Jahn; Klagenfurt: I. Dettoni, frisarieu; Liov: P. Micolascu; Lenza: I. Haunsteiner; Laibach: Ed. Mahr; Neugradisca: M. Kapunu; Olmütz: Carolu Steigel, frisarieu; Oedenburg: A. Mezey, apot.; Praga: I. Fürst, apot.; Pesta: I. v. Török, apot.; Posionu: I. Wörsterlöw si F. Heinrici; Raab: F. Liczenmeyer, apot.; Reichenberg: Ludovicu Ehrlich, apot. Salsburgh: I. Szlammer; Szegediu: F. Weiglein; Wr. Neustadt: Ch. Piemontesi.

Avisa! Afara d'acestea pomada facuta de mine se afla in tote apotecele mai alese, in parfumerii in cele mai multe negotie, ce se deprindu cu parfumerii, precum in Viena si in provinci' asi si in strainotate, si pentru a delatara falsificarea aducu la cunoscintia publica ca preparatele mele de unu perulu sunt proviedute cu indrumarea cum se se folosésca precum si cu copla c. r. privilegiu nrulu 5640 — 2340 precum si cu marc'a mea propria.
40 4—13
Vilehnu Abt, frisarieu, parfumarieu, si proprietariu de privilegiulu c. r. in Viena.